СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 19. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 25-го січня 1939. No. 19. Jersey City, N. J., Wednesday, January 25, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВРЯТОВАНІ З ЛЕТУНСЬКОЇ КАТАСТРОФИ ПРИБУЛИ ЦІЛІ ДО НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — На вантажному кораблі „Ессо Бейтавн" прибули десять осіб, чоловіків і жінок, які врятувалися з розбитого літака "Кавалір" тим, що десять годин пливали в рятункових поясах по морі, аж поки не знайшов їх згаданий корабель. Літак „Кавалір", що належить до Імперіел Ервейс, у половині шляху з Ню Йорку до Бермуди під тягаром леду, що почав формуватись на моторі, став звільнювати лет. Пільот побачив небезпеку і звелів надати радіо-депешу про положення та про загрозу. Кілька хвилин пізніше літак опустився на морі. Залога літака звеліла 8 пасажирам безпроволочно опустити літак і натягнути рятункові пояси. Літак скоро пішов під воду, а 8 пасажирів і 5 осіб залоги опинились на розбурханих хвилях моря. На щастя, літак опустився на теплих водах Ґолф Строму, інакше всі були би померзли. Проте не всі вони врятувались. Один старший чоловік був тяжко ранений і по двох годинах пішов під воду на очах своєї жінки. Два інші померли з виснаження.

Довге очікування помочи.

Решта, в числі десять осіб, створили коло і так розпочали безнадійно вичікувати помочи. Так чекали вони десять годин, аж вантажний корабель „Ессо Бейтавн" знайшов їх серед ночи та забрав на чердак. У часі тих довгих годин вони переживали жахливі речі. Деякі з них старались потішити себе тим, що співали. Раз проїхав недалеко них корабель, та не запримітив їх. Безнадійність опанувала їх серця. Коли другий раз появився корабель, два чоловіки поплили напроти нього. Колиб не це, то і цей другий корабель був би проїхав мимо них. Надлюдськими криками вони звернули на себе його увагу. Він забрав їх на чердак і всі щасливо прибули до Ню Йорку, де очікувала кожного з них родина.

„НОЦ В ПОЛЬСЦЕ" З ПЕРЕШКОДАМИ.

НЮ ЙОРК. — Минулої пятниці поляки Ню Йорку й околиці справляли в готелі „Валдорф Асторія" „Ноц в Польсце". Мав це бути великий баль, з чисто польскою програмою, з цілю зблизити польські кола з вищими клясами Америки. Місцевий „Нови Свят" пише про ту „ноц", що „фреквенція тепер трохи завела, зате не завели наші приятелі, бо у вході до готелю роздавано розкидки Злучених Товариств Чехо-Словаччини, в котрих протестовано проти забрання чехам чеського героя Яноська, і розкидки українців, спрямовані проти Польщі".

РУЗВЕЛТ ВИДВИГАЄ „ПРОГРАМУ ЗДОРОВЛЯ".

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт предложив перед конгрес широко закроєну програму, що має на ціли піднести рівень здоровля всіх кляс американської суспільности. В проекті говориться, що хвороби є причиною величезних витрат, які обнижують американський життєвий рівень.

НАЗНАЧУЮТЬ НОВИЙ ПРОЦЕС ДЛЯ ГАЙНСА.

НЮ ЙОРК.— Хоч політичний лідер Тамані Голу, Гайнс, перший раз викрутився від засуду за здогадні зносини з нюйорськими ґенґстерами і рекетірами через те, що суддя Пекора на основі певних технічних недомагань викинув справу з суду, то окружний прокуратор Томас Дюї приготовляє ще один процес і хоче починати цілу справу наново. Для тої справи вже назначено двох присяглих суддів. Добір суддів поступає далі.

НАУЧКА ДЛЯ КОНСУЛІВ.

НЮ ЙОРК. — Апеляційний суд, розглядаючи справу приїзду до Америки англійського комуніста Джана Страчея, сказав, що американський консуль у Лондоні не повинен був давати Страчеєві віза в Лондоні, коли не хотів цього робити. Але коли Страчей уже купив корабельну карту і приїхав до нюйорського порту, то консуль не мав права уневажнювати віза. Бо через те він тільки безпотрібно наражує пасажирів на витрати.

ЩО ЧЕРВОНИМ У ГОЛОВІ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські комуністи мали минулого понеділка своє масове віче в Медісон Сквер Гардені. З віча вони вислали жадання до Вашингтону, щоб уряд дозволив Америці експортувати зброю еспанським „льоялістам". Бесідники таврували Герберта Ґувера, Герста, Мозеля, Коглина і Даеса та говорили, що вони хочуть потоптати американський прапор, а вивісити фашістівський. У той час ціла плятформа була удекорована червоними прапорами.

„ПОЧУВАЄТЬСЯ ЯК ЧОРТ".

Так висказав свої почування сенатор Картер Глас з Вірджінії, коли йому справили врочисті уродини з приводу 81. річниці. Як його хвалили за його публичну роботу, він розплакався, кажучи, що не може витримати, як його хвалять.

МАЮТЬ СТАВИТИ ЩЕ ОДИН МІСТ МІЖ МЕНГЕТЕНОМ І БРУКЛИНОМ.

Автомобільний рух між дільницями Ню Йорку Мангетеном і Бруклином такий великий, що мости між ними все переповнені. Це заставляє місто думати про збільшення лучбових засобів між цими дільницями. Одні інженіри пропонують будову великого тунелю для авт, а інші радять виставити між ними ще один міст. Новий міст мав би повстати між долішньою, кінчиною Мангетену, Бетері Плейс, та Бруклином і мав би коштувати 41 мільйон долярів. Прихильники цього проекту кажуть, що тунель між цими дільницями коштував би два рази стільки.

НАПОЇЛИ НЕМОВЛЯ ВИНОМ.

Два комірники в місті Четем (Канада) напоїли 29-місячну дитину вином до тої міри, що вона впилась і показувала „штуки". Дитина була оставлена родичами в „опіці" Гері Дейвиса, літ 26, і Вілієма Словна, літ 43, отже в опіці таких, що повинні мати розум. Родичі дитини казали „пістунів" негайно арештувати, а суддя Арнолд надилив кожного по три місяці вязниці, жалуючи, що закон не дозволяє всунути їм хоч по пів року кари.

ФАБРИКА НА РЕЙКАХ.

У Швайцарії почали будувати нову фабрику літаків. Найоригінальніше буде те, що будинок тієї фабрики не буде спиратися на фундаментах у землі, лиш на вальцях. Площа, що на ній стане будинок фабрики, буде уладжена на взір ситківкового току, причому в цемент впустять сталеві рейки, по яких зможуть ховатися вальці. На випадок потреби фабричні галі можна буде пересунути в місця; їх тягнутимуть трактори. Фундаменти з рейками малиб забезпечити фабрику перед летунськими налетами. Буде це перший цього роду будівельний експеримент.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА УКРАЇНЦЯ.

Незловлений покищо ґенґстер переняв на вулиці середмістя Гемілтону (Канада) трока Торонто Соседж Ко., якої власником є загально відомий п. Б. Паславський, „український ковбасний король", і під загрозою револьверу ограбив візника М. Чайковського з $60 і грузовика. Грузовик поліція знайшла пізніше покинений за містом, але по бандиті й слід пропав.

НЕ МАВ КОГО ПРОСИТИ...

Алек Мирей украв на вулиці чужий грузовик. Грузовик чомусь не подобав собі нового „власника" і почав протестаційно кашляти й пчихати, а потім зовсім відмовився їхати. Зажурений Мирей спинив першого надходячого чоловіка, що виглядав на механіка, та попросив його нарухомити мотор. Тим прохожим явився сам власник грузовика, який велів негайно злодія арештувати. Та помилка коштує Алека пів року волі, бо пішов до вязниці.

ПРОВАЛ БЕЗБОЖНИЦЬКОЇ АКЦІЇ.

Советська преса признає, що акція безбожників у ССCP зовсім провалилась. Перед святами Різдва Христового „союз безбожників" зорганізував у Москві низку відчитів протирелігійного змісту. На кожному з цих відчитів не більше було як по кільканадцять осіб, хоч на них виступали советські артисти. І так на репрезентаційнім відчиті, що відбувсь у велитенській салі московської консерваторії, було ледви 120 осіб разом з організаторами відчиту.

ДИТИНА ЖИВЦЕМ ЗГОРІЛА.

В Іспасі, повіт Коломия, Параска Гоянюк поклала 6-місячну дитину на печі, щоб загрілась, а сама вийшла на подвіря. Дитина впала до вогнища й спалила собі ноги. Тойж днини дитина померла в муках.

КРІВАВА БИТВА МІЖ ПОЛІЦІЄЮ ТА ВЯЗНИЧНОЮ СТОРОЖЕЮ.

Колюмбійська поліція в Сеговії арештувала одного чоловіка і відставила до місцевої вязниці. Директор вязничної сторожі наказав увільнити його, кажучи, що його поліція арештувала безправно. У звязку з тим між командантом поліції і директором вязниці дійшло до гострої суперечки, підчас якої командант поліції стрілив кількакротно до директора вязниці. В обороні директора станула вязнична сторожа і тоді дійшло до крівавої бійки з поліцією, підчас якої згинуло 13 осіб, 10 є важко ранених. Стрілянину перервали щойно поліційні відділи з околичних місцевостей, які завели теж порядок. Згаданий випадок викликав дійсно сензацію в цілому краю. Влада веде енергійне слідство.

КЛОПІТ З ВОВКАМИ.

Страшний клопіт зо стадами голодних вовків має населення середущої Швеції. Сильні морози вигнали з лісів Естлянду голодних вовків, що підходять під самі хати населення. Кілька кільометрів серед одної з відомих кліматичних місцевостей Швеції появилися стада вовків, що кількакротно нападали на мешканців околичних сіл. Вовки заподіяли селянам великі шкоди, забиваючи їм вівці, безроги і корови. В північній Швеції температура впала нижче 30 ступнів Цельзія.

САМОХІД У СПАЛЬНІ.

У Відні вїхав уночі особовий самохід на партеровий дім і пробив зовсім стіну та здемолював спальню, притім подружа пара, що спала у спальні, чудом оминула смерти. Пасажири самоходу тяжко ранені.

ПОСИВІВ З ПЕРЕСТРАХУ.

Коло Хотина стадо вовків напало на кілька селянських возів, що їхали лісом. Кілька годин тривала борня між людьми і зголоднілими вовками. Мужчини боронилися дрючками, а жінки кидали запалені вязки соломи, щоб відстрашити вовків. Аж поміч з недалекого села врятувала нападених. 18-літній Драґан зовсім посивів унаслідок пережитого нервного стрясення.

ПРИСУД НА СЕКТЯРІВ.

Військовий суд у Чернівцях засудив 5 селян з Лукавиці на Буковині на вязницю від одного року до двох літ, 5 літ позбавлення прав і 10—20,000 леїв кари за приналежність до забороненої релігійної секти „Назарейців". Обвинувачені заявили, що їм не вільно присягати, вживати зброї й хрестити дітей.

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ ДОЛИНИ ПРУТА.

Вибудувана минулого року державна електрівня в Микуличині вводить цими днями електричну струю на цілу долину Прута, це є на місцевості: Ворохта, Татарів, Микуличин, Ямне й Яремче. Тепер вводять електричні проводи до домів.

УСТУПИВ З УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Телеграма до „Свободи": Чеський генерал Прхаль, призначений празькою владою міністром до уряду Карпатської України, уступив.

ПОЛЬЩА В КЛОПОТІ ЩОДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

ВАРШАВА. — Польський міністер заграничних справ, Бек, відповідав у польському соймі на запити в справі Карпатської України. Сказав, що Польща не хоче цієї землі, а тільки є за те, щоб її забрала Мадярщина та щоби була створена тим чином спільна польсько-мадярська границя. Та, заявив Бек, виглядає так, що Мадярщина залишила тепер думку про спільну границю з Польщею. І тому, казав Бек, під теперішню пору годі Польщі змінити ситуацію, отже справа Карпатської України мусить залишитись такою, якою є.

ВЕЛИКЕ НЕЗАДОВОЛЕННЯ З МАДЯРЩИНИ.

ВАРШАВА. — Польська преса дає вислів свому великому незадоволенню з того, що Мадярщина відступила від акції проти Карпатської України і приступила до протикомуністичного бльоку.

НЕ ПІДЕ ПРОТИ РОСІЇ.

ВАРШАВА. — Польща не дасться втягнути Німеччині до протикомуністичного бльоку й евентуальної війни з Советами. Урядові кола є тої думки, що протикомуністичний бльок не є опертий на ідеї боротьби з комунізмом, а тільки звернений проти Росії. А розбиття Росії означає творення Великої України, а на це Польща не піде.

СОВЄТИ САМІ РОЗЛЕТЯТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Кажуть, що канцлер Гітлер сказав польському міністрові заграничних справ, Бекові, що він тепер не думає про ніякий воєнний похід проти Советів. Казав, що в Советах є таке велике невдоволення з влади Сталіна, що там може кожної хвилі вибухнути повстання і Совєти розпадуться без війни, з власного нутра.

ЙДЕ ПРО ПРОПАГАНДУ, А НЕ ВІЙНУ.

БЕРЛІН. — По розмовах між міністрами заграничних справ Німеччини і Мадярщини пішли поголоски, що Мадярщина й Карпатська Україна будуть ужиті тепер на те, щоб звідтам можна було висвітлювати події, які діються в Україні під Советами, та те, як Сталін нищить Україну.

ЧЕКІСТ СПРАВИВСЯ НЕДОБРЕ В УКРАЇНІ.

ЛОНДОН. — „Сондей Рефері" подає, що головний чекіст Єжов мусів уступити зо свого уряду тому, що був це замало активний у здавленні „українського націоналістичного руху" в Україні.

ЗЛЕ З ЛІТВІНОВОМ.

ЖЕНЕВА. — Ліґа Націй жде на свого постійного відвідувача Літвінова, советського комісаря заграничних справ. І мабуть не діждеться, бо кажуть, що Літвінов попав у неласку та що між ним і Сталіном є великі тертя.

ПОВСТАНЦІ НАТИСКАЮТЬ НА БАРСЕЛЬОНУ.

БАРСЕЛЬОНА (Еспанія). — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що армія генерала Франка окружає Барсельону. Деякі члени уряду вже покинули катальонську столицю, а біля міста держаться літаки на поготівлі, щоб вивезти з міста решту уряду. Є слухи, що президент Азана вже є у Валенсії. Це замітне тільки з цього боку, що передше оголошувано, що уряд міста не покине. Інакше не було б у тому нічого особливого.

РАДІ З ОБЄДНАННЯ ІМІҐРАЦІЇ.

ВАРШАВА. — На нарадах над буджетом для міністерства заграничних справ підкреслено також акцію поляків поза границями Польщі. Стверджено, що в Злучених Державах польська іміґрація обєднується і що перед у цьому обєднанні веде духовенство і преса. Подано далі, що поляки в Америці виявляють чимраз більшу активність в обороні Польщі.

СВОЇХ ХВАЛЯТЬ, А ЧУЖИХ ШКАЛЮЮТЬ.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає про великі свята, якими віддано пошану польським повстанцям з невдалого польського повстання з 1863 року. Тип повстанця ставлено за взір ідейности, чесноти і шляхотности. І підкреслено, що тим, котрі посвятилися для цього невдалого повстання, треба завдячувати, що Польща віджила як держава в 1918 році.

ЗІРВАТИ З СОВЄТАМИ І ФРАНЦІЄЮ.

ПРАГА. — Подають, що Німеччина вимагає від Чехо-Словаччини зірвання союзів із Советами і Францією. Уряд готов це зробити, колиб одержав від Німеччини ґарантію, що не будуть нарушені границі Чехо-Словаччини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

На оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИЯСНЕННЯ

В американськім конґресі й в американськім громадянстві можна заважати немало заворушення через справу фортифікації острова Ґвам.

Цей остров лежить на Тихому океані, недалеко від Филипинських островів. Злучені Держави забрали його від Еспанії, а американські військові знавці здавна підносили потребу фортифікувати його для оборони Филипинських островів, котрих посідання, мовляв, було загрожене з боку Японії. Коли Злучені Держави зробили з великими морськими державами умову про обмеження морських зброєнь, вони зобовязалися не фортифікувати Ґваму за обіцянку з боку Японії не збільшати своєї воєнної фльоти поза певні межі. Недавно японський уряд скинув з себе зобовязання цеї угоди, отже тепер Злучені Держави можуть себе вважати не зобовязаними не фортифікувати Ґваму. Та за той час Злучені Держави признали Филипинським островам право стати незалежними від Злучених Держав, а тимсамим відпала потреба обороняти посідання Филипинів фортифікаціями на Ґвамі.

Та Филипини незалежними ще не є і ще й серед американців і филипинців люди, які цеї незалежности не хочуть. Одначе американці знають, що Злучені Держави з Филипинів зиску не мають, тому більшість є за незалежність, одначе під умовою, що незалежні Филипини лишаться незалежними, а не попадуть під владу Японії. З огляду на цю можливість вони домагаються від американського уряду, щоб він фортифікував Ґвам навіть на випадок переведення повної незалежности Филипинів від Злучених Держав.

Ця агітація викликала в Японії огірчення, обурення й страх. Японці бачать у фортифікаціях Ґваму зброю, звернену проти Японії. Вони кажуть, що будуть фортифікування трактувати як загрозу проти себе. Навіть американські військові знавці признають трохи слушности цьому становищу японців; адже Ґвам не може боронити Злучених Держав, ні навіть американських посілостей Гавайських островів, а лише Филипини, котрі, на думку Злучених Держав, мають незадовго стати самостійними. Одначе ці військові знавці признають своїм обовязком подбати за оборону краю на випадок війни між Злученими Державами і Японією.

Але чи має бути така війна? Останніми часами маємо багато даних на те, що відносини між Злученими Державами і Японією не є найкращі. Війна Японії проти Китаю сильно ці відносини напружила, але нарід Америки поправді не знає, яке є відношення американського уряду до Японії. Тому, коли на нарід мають зложити тягарі дорогої фортифікації, нарід зовсім слушно домагається від уряду вияснення відношення Америки до Японії.

Волинь колись і тепер

Волинь покищо рідше заселена, ніж Галичина, тому поляки вважають цю землю найпридатнішою для кольонізації. І посилають туди кольоністів, а воєнних кольоністів поселили вже багато, передовсім на парцельовану землю великої посілости. Перед тією кольонізацією поляків на Волині було мало; свідчать про це перші вибори до варшавського сойму, що були переведені доволі справедливо, без натиску згори — тоді вийшли послами лише самі українці. Коли поляки побачили такий вислід, постановили польщити Волинь сильніше. Та спершу пробували робити це при помочі „вспулжиція": спровадили еміґрантів - наддніпрянців під проводом Певного. Одначе переконалися, що певнівці не мали впливу серед народу, а щораз більший вплив має Галичина, хоч удержували „сокальський кордон". Та нема таких кордонів, щоб в одній державі можна зовсім відділити одну частину того самого народу від другої. Тому вплив Галичини на Волинь був, є, і буде. Та поляки невдачу свою на Волині не приписували справжній причині, себто свідомості українського народу, тільки буцім то „уґодовій" політиці воєводи Юзефського. Тому повалили його і тепер ведуть уже отверту польонізацію, „ревіндикацію" душ, себто перетягають українців на римо-католицизм, а свідомих українців виселюють на основі закону про прикордонну смугу.

— — — — — —

Колись Волинь жила незалежним життям, була окремим князівством.

Назва Волинь походить від міста тієї самої назви, що було в давніх часах столицею тієї землі. У 885 році покорив Волинь київський князь Олег. І хоч Волинь кілька разів хотіла виломитися зпід влади Києва, все її покорили. При поділі українських земель на уділи Волинь творила кілька уділів, а наслідком княжих міжусобиць нераз зазнала воєнного лихоліття. В 1240 році волинською землею пройшов як божа кара хан Батий, потім Бурундай, поруйнували багато міських укріплень. Про те широко оповідає Волинський Літопис.

Волинь, ослаблена міжусобицями князів і татарським погромом, у початках 14 століття в більшій частині дісталася під владу великого литовського князя Ґедиміна. Осталось незалежне лише Володимир - Волинське Князівство. Володарі його померли коло 1324 року. Оба князі не оставили наслідників. Галицькі бояри покликали на престіл їх свояка Болеслава, сина Тройдена мазовецького. Він перейшов на грецький обряд і прийняв імя Юрія. Тому на грамотах уживав печатки свого діда, короля Юрія Львовича. Та печатка збереглася на грамотах його до великих маґістрів Німецького Ордену. В цих грамотах Болеслав підписувався **князем і володарем усієї Волині.**

Юрій (Болеслав Тройденович) був вихований на Заході в римській вірі та культурі, то хоч і перейшов на грецький обряд, більше схилявся до римської віри. Також спроваджував багато чужинців, передовсім німців, іноземців, купців і ремісників. Це не сподобалося українцям і вони Болеслава отруїли в 1340 році. Дуже можливо, що зробили це під впливом інтриґ польського короля Казимира Великого, що ще за життя Юрія (Болеслава Тройденовича) умовився був із угорським королем Людвиком щодо справи приналежности Галичини.

Король Казимир зумів використати смерть Юрія Тройденовича: зайняв Сянік, Перемишль, Любачів, Галич, Теребовлю, Кремянець у 1340 році. Потім на якийсь час припинив свій завойовницький розгін, заключив мирову умову з Литвою та відступив Любартові, Ґедиміновому синові (що оженився був із володимирською княжною) як законне наслідство його жінки: Холм, Луцьк і Володимир, а Кейстутові: Берестя й інші волинські міста. Так славне Данилове князівство, давня земля потомків Володимира Великого, розлетілося.

В 1349 році Казимир скористав із заколоту на Литві, відібрав від Любарта й Кейстута всю західну Волинь, а Любартові з ласки дав один лише Луцьк. Ольґерд і його брати постановили шукати помочі у великого київського князя Симеона, тимбільше, що польський король став гнобити мешканців грецької віри, переслідував духовенство, церкви перемінював на костели. Нарід стогнав: утратив державну незалежність, одначе вмів ще завзято боронити віри батьків своїх. Симеон вставився за литовськими князями. Ольґерд, Кейстуд і Любарт, маючи запевнення князя Симеона і українських удільних князів, несподівано вдарили на поляків і вигнали їх із Волині. Відтоді зачався безпереривний спір за Волинь між монголами, мадярами, поляками та литовцями.

Казимир Великий все ще не кидав думки прилучити Волинь до Польщі, тому в 1366 році пішов із військом насамперед на Холм, а далі зайняв володимирський, луцький і олицький замок, вигнавши звідтам литовських князів, а владу віддав польському князеві Олександрові.

В 1382 році підчас інтерреґнум (коли в Польщі не було короля), по смерті Людвика, польського й угорського короля, угри, що володіли шістьома волинськими замками, продали все те Любартові або Теодорові Ольґердовичеві Санґушкові, що тоді володів володимирською і луцькою землею.

Польський король Ягайло бажав пімститися на Свидриґайлові за те, що відібрав Поділля від Польщі, постановив зайняти Волинь. Забрав Володимир, розграбив його і пішов на Луцьк. Свидриґайло сам спалив город (замок) Луцьк і відступив, а **волиняк Кидрей зібрав військо та розбив Ягайла у кількох боях** і знову прилучив Волинь до литовсько - руського князівства.

При розборі Польщі Волинь перейшла була під Росію. Та і тепер Волинь була спершу під польським впливом, бо тут було досить польських дідичів. Як Волинь дісталася Росії, її переіменували на ізяславське та брацлавське намісництво. В 1796 році російський цар Павло І. переіменував це намісництво на волинську губернію. Перед світовою війною вів на Волині чорносотенну московську роботу „Союз Русскаво Народа" під проводом архимандрита Почаївської Лаври, Віталія, щоб припинити українську освідомну працю. Упадок царату та повстання української держави дали змогу і Волині зажити українським державним життям. Волинь покрилася мережею українських шкіл, „Просвіт" і інших товариств. Коротко тревала ця культурна праця у своїй державі, одначе вона не пропала на марне. Волині полякам уже не вдасться спольонізувати.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НІМЕЧЧИНА Й МАДЯРЩИНА.

Півурядовий німецький комунікат, виданий по відвідинах мадярського міністра заграничних справ у Берліні, запевняє світ, що Мадярщина тепер так годиться зовсім з загальними цілями Німеччини, що тепер такі другорядні справи, як Карпатська Україна, можуть бути легко розвязані.

Це звучить як натяк на якусь розвязку. Адже лише назвати справу Карпатської України другорядною, себто маловажною, справою, вказує на певне наставлення, з котрого звичайно витягається далеко йдучі консеквенції.

Що саме значить трактувати Карпатську Україну як другорядну справу? Як саме мається її трактувати? Що є в порівнанні з нею першорядною справою?

РУМУНІЯ И ПОЛЬЩА.

Спекулюють газети над питанням, що говорили з собою представник Румунії й польський міністер заграничних справ, полковник Бек.

Одно американське донесення подає факт, котрий розрізняє основи цеї розмови: Румунія хоче задержати теперішню границю з Чехослотаччиною, а незалежна Україна обнимала би певні краї, що нині є під Румунією.

Отже можемо знати згруба, що розмови оберталися довкола того, як Румунія має задержати при собі ті краї, що вона загарбала від України, а Польща ті, що вона загарбала від України. І видно прийшли до переконання: як Україна забере землі від одної з них, то незадовго настане час і для другої втратити українські землі.

АНҐЛІЯ БЕЗ ПРИЯТЕЛЯ?

Пару тижнів тому в Лондоні, столиці Анґлії, відбулися публичні збори для розглянення британської заграничної політики та скріплення оборони британської держави.

Анґлійський посол Донкен Сендис говорив на тих зборах в імені ініціяторів зборів, що вони бояться, що на випадок війни Анґлії прийдеться „воювати з невідповідною зброєю й з малим числом союзників".

Замітна заява з боку людей, що все хочуть спиратися на власні сили. І котрі говорять в імені найбільшої імперії в світі, що могла би собі позволити спертися на власні сили.

І АМЕРИКА ДУМАЄ ПРО ОБОРОНУ.

Злучені Держави наміряють вибудувати новий канал між Атлянтійським і Тихим океаном. Має він бути випокопаний почерез Нікараґву в Центральній Америці.

Головний мотив для будови каналу військовий. На спілку з Панамським каналом цей канал звільнив би Злучені Держави з удержання одної фльоти на Тихому океані, а осібної на Атлянтійському океані, бо одна й та сама фльота на випадок потреби могла би каналами переїздити з одного океану на другий.

Що за потреба мала би це робити конечним? Американські воєнні знавці розуміють під тим напад з боку якоїсь европейської або азійської держави.

Котра держава Азії й Европи є цим можливим ворогом Злучених Держав? Деяке світло на це питання кинули два факти: перше, протест японського уряду проти пляну американського уряду фортифікувати острів Ґвам на Тихому океані; друге, ухвалення американським конґресом фондів на фортифікацію цього острова.

ДО ПИТАННЯ КАРПАТО-УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКИХ ГРАНИЦЬ

(П. С.) Часопис „А-зет" у свому новорічному числі приносить інтерву зо словацьким міністром Карлом Сідором, котрий сказав:

„Границя була встановлена законом з 1927 р. про орґанізацію країв. Це теперішня границя. У Словаччині досить значна скількість русинів, але не можна вважати засадою, що кожний греко-католик це русин. Питання ті я розібрав у моїй брошурі з 1931 року. В ній вияснив я, що границь словацько - карпатоукраїнських змінити не можна. Словаччина хоче дати русинам усе, що їм належиться, але в рамцях своєї території. Словаччина вже явила добру волю тим, що при виборах до сойму кандидували два русинські кандидати. Отже є неправильний закид, що словацька влада дала заступників німцям та мадярам, а тільки русинам ні, бо оба вибрані кандидати голосяться до русинської народности, а словацька влада є переконана, що вони будуть у словацькому соймі боронити інтереси русинів".

На ті слова Сідора реаґує в своїй передовиці „Нова Свобода" з 4. січня б. р. Вона пише: „За таке новорічне поздоровлення ми, українці, дуже вдячні п. Сідорові, бо з його слів бачимо правдиве обличчя словацької політики проти нас. Заява п. міністра Сідора зрадила пляни словацьких шовіністів щодо питання словацько-українських границь. У тих плянах не знаходимо ні краплі доброї волі й справедливости, але ще менше льоґіки. Визнав пан Сідор, що Словаччина має значне число русинів, але не допускає зміни словацько українських границь. Тим він відкрив неправдивість заяв інших провідних діячів Словаччини, котрі льояльно проголосили, що питання словацько-українських границь хотять вирішити по братерськи.

„Забуває пан Сідор, що цілий світ знає, що словаки роблять з нашим українським народом в т. зв. східній Словаччині. Цілий світ знає, що українські народи тієї забраної від нас землі домагаються прилучення до Карпатської України. А нас не є два міліони, як словаків, але 25 разів більше. І коли п. Сідор не хоче з нами мирно договоритися тепер, то настануть часи, коли ми радо пригадаємо його заяви, але своїх українських земель не віддамо словацьким шовіністам.

„Поверховний погляд міністра Сідора свідчить про те, що він загалом не розуміє проблеми української державности, а наш нарід називає спільно з мадяронами та польонофілами „русским". Його бідна арґументація свідчить про вбогість духа словацьких шовіністів, які резиґнують перед засадою самоозначення, але того не бачать, а викликають тільки подив серед народів світу.

„Хто говорить, що релігійна приналежність до греко-католиків не має ваги, той взагалі не розуміє справи. Ще Масарик казав, що з огляду на історію він словака-грекокатолика не знає.

„Щодо кандидатури при виборах 18. XII. 1938, що її дали панове Сідор і його товариші з двома ніби русинами, то ми знаємо, що тих русинів виставили самі словаки, без згоди з українцями-русинами. Крім того два кандидати абсолютно не відповідають числу (поверх 200,000) українців-русинів, які живуть у межах Словаччини.

„Не приймаємо ми серіозно заяви п. Сідора про те, що він готовий дати нашому народові в рамцях Словаччини все, що їм належиться. Як нам давали панове Сідори те „все", виразно показує статистика шкільництва, де воно було цілком зруйноване, а наш нарід відданий на поталу словацьких шовіністів.

„Ми завжди підтримували морально й пропаґандою боротьбу словаків за автономію, але не сподівалися, що вони будуть держатися польських імперіялістів.

„Карпатська Україна хоче жити в згоді з чехами й словаками, але тим нашим бажанням хай не зловживають словацькі шовіністи, такі як п. Сідор, бо коли не будуть прилучені українські землі теперішньої Словаччини до Карпатської України на основі братньої згоди, то будемо шукати іншого способу рятування наших поневолених братів.

„Пан Сідор та його однодумці повинні би памятати завжди, що словаки є найменший словянський нарід. Політика зарозумілости й гноблення інших народів приведе їх до катастрофи, подібної до тієї, якої свідками ми були ще так недавно.

„Великий український нарід не поминить на знищення своїх українсько-руських братів.

„Засада самоозначення народів для українців є свята й ми від неї не відступимо. Українське населення Пряшівської Руси хоче вернутися до свого українського народу й воля його буде здійснена".

Українське військо зперед 90 років

(4)

Одначе у війні проти мадярів українських стрільців уже не вжили. Мадярське повстання здавлено при помочі російської армії. Українським стрільцям довелося тільки асистувати при остаточному замиренні краю. Вже в січні стрільці вернулися з Мадярщини, а 26. січня 1850 принесла „Зоря Галицька" вістку про розвязання полку стрільців. Наші політичні противники подбали вже про те, щоб не тільки не допустити до дальшого існування цієї військової формації, а й після її розвязання неоправданими переслідуваннями відстрашити добровольців від подібної акції на будуче. Звільнених стрільців позабирали потім силою до правильного австрійського війська і то, як пише „Зоря", не оглядаючись на жінки, дрібні діти та господарство колишніх добровольців. Була це пімста поляків, що по задушеному мадярсько-польському повстанні вдавали тепер австрійських патріотів. Полякам пощастилася, що не дозволено творити другий курінь стрільців; вони теж, позаймавши впливові становища в краєвому та центральному уряді, вспіли на довший час здавити розбурхану українську стихію.

Та хоч і недовго перетривала орґанізація українських стрільців із власним урядом, однострoєм і власними завданнями, оживила в Галичині давно забуту традицію українського війська. Українські гірські стрільці зперед 90 літ були передвісником українських Січових Стрільців 1914—1918 р. р., промостили своїми баґнетами шлях до відродження української держави в 1918 році.

Українські стрільці у піснях 1849 року.

У „Зорі Галицькій" з 1849 р. подибуємо такий віршований поклик:

ДО ОХОТНИКІВ.

Гей, молодці, в імя Боже
Поміч братам днесь несіть!
Що здідати руснин може,
Тепер світу покажіть.
Бо готові вороженьки
В нашу хату внести страсть,
А, звязавши нам рученьки,
Накинути свою власть.
Ворогові смідо в очі
Русин стане як стіна,
Не забиться до ночі:
Тай ворога вже нема.
Бо той, що там з бутним криком
Перед всіми вихвалявсь,
Перед руським охотником
Буде стрімголов втікав.
Але ви го пошукайте,
Як скриєся в чагарах,
Враз живо ся розлітайте
Соколами по горах.
Нуж, молодці, разом живо
За оружіє беріть!
Пристигае для нас живо
До роботи!... хутко йдіть!

КОЛОМИЙКА З БИСТРОЇ ГОРИ.

Пане брате товаришу, ніщо ся боять,
Би тут угри-бунтівники могли ся дістати,
Всюди плаї¹) зарубані, в горах снігі впали,
А в Камені чепаці²) густий сувин³) присипали.
Би їх було десять тисяч, всі би там пропали,
Потому би лиш ворони над ними кричали.
Хоч по Юрію зима згине, снігі іскипіють⁴),
Нехай же ся бунтівники на те не надіють,
Аби могли сеї зими перейти границю,
Бо вже кождий засохватив⁵) кісу і рушницю.
Кождий гуцул стрілець добрий, трафить, хоч не мірить,
А кого лиш він косою, лиш зуби вишкірить.
Наші стрільці, жваві хлопці, опришків ловили,
Тоє саме врагам буде, що уграм служили.
Будуть стрільці на границі, нічого боятись,
Не допустять вороженьків до нашої хати.
Тепер старі і молоді, всі на брань готові,
Нехай же ся їм не турбує старшина у Львові.
Бо ми хочем всі краєві вірненько служити,
Бисьмо могли в нашім краю щасливо прожити.

¹) Плай, дорога в горах крізь лісову пущу; ²) чепаці, стежка така вузька, що нею лиш один чоловік за одним може перейти; ³) сувин — лавіна; ⁴) іскипіють — стопляться; ⁵) засохвати — залагодити.

(Кінець).

Жидівська загадка.

— Відгадай, Моріц, що це є: має двоє очей, а не бачить, має двоє вух, а не чує, має чотири ноги, а не бігає, має хвіст, а не махає ним?

— Не можу вгадати, що це таке!

— Алеж ти тяжко здогадуєшся! Таж це здохлий пес!

Вломник у студентському мешканні:

— Все те, що тут бачу, не варте навіть, щоб його вкрасти. Але знаю, що зроблю; наставлю цьому драбузі будильник на третю годину рано.

ВІД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ОДВУ

Головна управа У.Ч.Х. складає щиру подяку всім громадянам, а також поодиноким громадам, які на зазив головної управи взялись до збирання одіння та поживи для Карпатської України. Головна управа стверджує з радістю, що українське громадянство доложило багато труду в збиранні та в жертвуванні цих, так потрібних і конечних річей для вбогого українського населення.

Ця подяка є тим більша, коли зважити, що впродовж такого короткого часу наше щире і патріотичне громадянство, а зокрема жіноцтво, потрапило зібрати близько 40 тисяч фунтів одежі.

А тим усім громадянам і громадянкам, котрі передали свої убрання чи поживу, хай буде подякою те вдоволення, з яким наші браття та сестри на Закарпатті певно стрінуть цю поміч.

Не будемо тут подавати окремих дописів, яких є коло 50, ані вичисляти імен тих усіх громадян і громадянок, котрі не жалували труду і днями та вечорами ходили за тими річами, бо це забрало би багато місця. Скажемо тільки, що тою працею збірок займались у поодиноких громадах ті одиниці, які постійно працюють для української справи і які тепер уважали своїм обовязком віддати свій труд для Карпатської України.

Зокрема дякуємо власникам фірми порошку до прання „Тарсон" і „Пет", які безплатно звозили до домівки Червоного Хреста річи не тільки з самого Ню Йорку, але також з околичних місцевостей.

Нижче подаємо спис громад, які прислали через Червоний Хрест річи в більшій скількости: Ню Йорк, Асторія, Н. Й., Філядельфія, Па., Алентавн, Па., Майнерсвил, Па., Ню Гейвен, Конн., Честер, Па., Ричмонд, Н. Й., Озон Парк, Н. Й., Амстердам, Н. Й., Провиденс, Р. Ай., Орадил, Н. Дж., Стемфорд, Конн., Ґлестенбері, Конн., Амгерст, Масс., Бруклин, Н. Й., Лудлов, Масс., Нюберіпорт, Масс., Елизабет, Н. Дж., Болтімор, Мд., Рочестер, Н. Й., Шікаґо, Ілл., Вотервлит, Н. Й., Наяґара Фолс, Н. Й., Кромптон, Вест Ворвик, Р. Ай., Ґарфілд, Н. Дж., Менчестер, Н. Г., Кенсінґтон, Ілл., Литл Фолс, Н. Й., Геркімер, Н. Й., Когоз, Н. Й., Росфорд, О., Спринґ Велей, Н. Й., Перт Амбой, Н. Дж., Ґрейт Медовс, Н. Дж., Кліфтон, Н. Дж., Пасейк, Н. Дж., Ню Бритен, Конн., Нюарк, Н. Дж., Джерзі Сити, Н. Дж., Савт Бруклин, Н. Й., Бронкс, Н. Й., Гейстінґс он Годсон, Н. Й., Метіток, Н. Й.

Ці грошеві жертви, які були прислані до головної управи Українського Червоного Хреста на оплату пересилки річей, поміщуємо окремо. Рівночасно зазначуємо, що тих жертв, які прислано до нас, не вистарчило на всі видатки, получені з пересилкою. Бо треба було купити понад 100 (сто) деревляних пак, опакувати все та доставити грузовиками до корабля. Крім того треба було оплатити перевіз річей з Гамбурґу до Хусту. Отже частину тих видатків покрили ми з тих грошей, що були до нас впрост прислані, а більшу частину видатків покрило „Обєднання Українських Орґанізацій" в Америці.

За головну управу Українського Червоного Хреста ОДВУ:

Стефанія Галичин, голова **Оля Небор**, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Річний зїзд Стейтової Орґанізації стейту Конетикот.

Дня 26 грудня 1938 р. відбувся річний зїзд Стейтової Орґанізації стейту Конетикот. На зїзді було приявних поверх 300 людей, у чому біля 100 делеґатів. Точно в 10-тій годині голова Стейтової Орґанізації, гром. О. Мерещак, короткою промовою відкрив зїзд, покликуючи гром. А. Маланчука до відчитання протоколу з минулого річного зїзду. Уряд до переведення зїзду вибрано в такому складі: Іван Шуран, голова; Іван Білинський, секретар українською мовою, Степанія Салабай, секретарка англійською мовою. Опісля наступив звіт уряду, з якого приявні довідалися, що Стейтова Орґанізація влаштувала в 1938 році такі імпрези: Свято Злуки в Гартфорді, протестаційне віче в Ню Гейвені, свято „Просвіти" в Ню Гейвені, Український День у Стемфорді й інші. Загальний прихід у 1938 р. був $1,553.32, а розхід $1,502.23. З цього вислано $183.62 на визвольну боротьбу, $50 на „Просвіту". Звіт контрольної комісії принято одноголосно.

З черги гром. О. Мерещак пояснив зібраним значіння участи українців у Світовій Виставі в Ню Йорку. Над цею точкою розвинулась поважна дискусія, з якої пробивалася конечність участи, а вслід за тим і матеріяльної помочи, щоб ми гідно могли себе зарепрезентувати. На ту ціль призначено $60 ($50 Стейтова Орґанізація, $10 гром. Дмитерко з білетів з попередньої Світової Вистави). Після одгодинної перерви почалось продовження зїзду.

Зїзд ухвалив переслати матерньому товариству „Просвіта" у Львові $10, як належитість за надіслані ноти. З черги розвинулась дискусія над справою громадянських клюбів та молоді.

Потім панна М. Хавлюк, голова Молодечої Стейтової Орґанізації, відчитала звіт з праці вище згаданої орґанізації, який зїзд одноголосно приняв. Наступною точкою був вибір нового уряду на 1939 рік. Рішенням зїзду затверджено той самий уряд на наступний рік. Склад уряду на 1939 рік: О. Мерещак, голова; А. Мельник, заст. голови; А. Маланчук, секр. рек.; В. Вавро, секр. фін.; Т. Захаревич, касієр; В. Калина, Й. Бурбела, Г. Патинок, члени контрольної комісії; К. Ярошевич, А. Котик, К. Стасюк, В. Блащук, орґанізатори; М. Гошовська, А. Марущак, виділові.

З черги д-р Л. Мишуга виголосив доклад про повстання Карпатської України. Бесідник, передавши приявним привіт від уряду Карпатської України, заявив, що Карпатська Україна повстала коштом наших власних визвольних змагань, коштом десяток повішених, коштом соток тисяч тих, які тиняються по Соловках чи по ляцьких тюрмах. Д-р Мишуга вияснив також справу вбивства полк. Е. Коновальця. Візвав до якнайжертвеннішої допомоги визвольній боротьбі. І заявив, що обставини, які тепер створилися на рідних землях, не можуть уже бути змінені ніякою силою. Вони мусять принести волю українському народові.

Останньою точкою програми були внески і запити. З важніщих ухвалених внесків є призначення $100 на поміч Карпатській Україні, розіслання екзекутивою Орґанізації по всіх громадах листів до переведення негайної збірки в користь визвольної боротьби та влаштування Українського Дня в літі 1939-го року.

Відспіванням пісні „Не пора" закінчено річний зїзд.

Зїзд випав знаменито. Приявні ствердили, що від початків існування Орґанізації не було ніколи на зїзді такого великого числа делеґатів та членів. Цей зїзд доказав, що в нас є повне зрозуміння ваги важних подій. У перішій мірі кидається в очі збільшене темпо праці еміґрації, як відгук на повстання Карпатської України. Доклад д-ра Л. Мишуги оставив у присутніх незабутній спомин, бо це передано слухачам живі й дійсні події, яких бесідник був наочним свідком та учасником.

Ще треба згадати про труд українських жінок з Ню Гейвену, які приготовили в часі перерви смачний обід.

Жертви на поміч Карпатській Україні зложили: Стейтова Орґанізація $100; Українська Січ в Томастон, Конн., $5; по $2: Н. Навроцький, В. Березіцький, П. Смик, В. Горичка; по $1: о. А. Бек, о. П. Турянський, Й. Патинок, І. Шуран, М. Стисло, С. Коровчак, О. Мерещак, М. Хобоців, П. Соляр, К. Япчанка, Ф. Левандовський, М. Лотоцький, І. Прийдун, М. Дмитерко, В. Блащук, А. Береза, П. Чеснів, М. Панасюк, В. Батюк, П. Кісічук, І. Кіндрат, І. Крижановський, І. Наконечний, П. Предзімірський, К. Ярошевич, Д. Геряк, П. Салабай, В. Калина, А. Маланчук, Ф. Кріль, Й. Вовк, Ю. Демчак, І. Глива, М. Шуманський, М. Кутний, І. Радзіх, І. Михайлищин, Н. Стадник, М. Турська, А. Кулявець, В. Вавро, Т. Захаревич; дрібні жертви $5.50. Разом $163. З вишиваної торбинки, подарованої панею К. Маланчук, зібрано $5.05 на політичних вязнів. Гроші переслано на поміч Карпатській Україні.

Іван Білинський,
секретар зїзду.

УЖЕ ВИЙШЛА накладом ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

СЛАВНА ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА

МОЙСЕЙ

в англійськім перекладі ВОЛОДИМИРА СЕМЕНИНИ з передмовою Степана Шумейка про життя й літературну діяльність Івана Франка.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляйте в книгарні „Свободи":

"SVOBODA"

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТЕОФІЛЬ ОЛЬШАНСЬКИЙ гербу ЯСТРУБЕЦЬ,
балетмайстер, який представить українську історію в БАЛЄТІ при участи танцюристів з Радіо Сити і з „Метрополітан Опери".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертви на оплату висилки речей в Карпатську Україну.

Жертви, прислані до Українського Червоного Хреста ОДВУ на оплату пересилки речей в Карпатську Україну. По $5 зложили: Л. Миринюк (Ню Йорк, Н. Й.), В. Пуйда (Ню Йорк, Н. Й.); Н. Шарик (Наягара Фолс, Н. Й.) $3; по $2: Х. У., І. Симко, Д. Куфер, П. Чорнюк, усі з Ню Йорку, Марія Костецька, О. Дмитришин з Бронксу, Олеся Кухар з Асторії, О. Березівський з Пасейку; по $1: Д. Матвій, Олександра Коплик, П. Халаковський, К. Миринюк, С. Малиса, К. Брайтейко, І. Крочак, П. Богачик, Д. Парадій, М. Підгірний, І. Ушитко, П. Заблукевич, Марія Юзвак — усі з Ню Йорку, А. Королінко, П. Матис з Бронксу, Й. Буцяк з Нюберіпорту, Масс.; П. Гончарик 50 ц. Відділ УЧХ ч. 19 з Філядельфії $10, п. Матковська з Рочестер, Н. Й., $10.

Стемфорд, Конн.: За почином УЧХ в. 29 і Ситизенського Клюбу зібрано в стемфордській громаді $23.40. Зложили: В. Бриян $1.70; по $1: І. Кресан, В. Карій, С. Панасюк, І. Михайлишин, Н. Когут, І. Тирчик, І. Малиняк, А. Городицький, К. Топольницька, М. Митрофіль; по 50 ц.: П. Вальчук, Н. Коба, А. Черковська, М. Дорош, А. Бурлік, С. Кубайда, Г. Серафим; дрібними $7.70. Збіркою занялися: А. Блащук, М. Панасюк, А. Когут.

Асторія, Н. Й. Збіркою занялася пані С. Череватюк. Зложили: С. Скородинський $2; Розалія Гринишин $1.50; по $1: Г. Якимів, Стефанія Череватюк. Разом $5.50.

Гейстінґс он Годсон, Н. Й. Збіркою занялися: Катерина Вдовин, Катерина Максимців. Зложили по $2: Катерина Вдовин, Катерина Максимців, Марія Сербанюк, Н. і Анна Антошик; по $1: С. і Марія Серденські, Й. Нотий, Ф. Олійник; по 50 ц.: Марія Всіяка, Юлія Кеніс, С. Добролїт, Катерина Воробель; по 25 ц.: Марія Худа, Параня Мод, Марія Мигал, М. Тіла. Разом $14.

Ню Йорк, Н. Й. Збіркою занялася члениця УЧХ від. 1. Станислава Гурин. Я. Семенко $2; по $1: Анна Ґураль, Анна Карапура, Станислава Ґурин, Параскевія Білик, Г. Вовчук, В. Децик; Т. Войтович 50 ц.; М. Останович 25 ц. Разом $8.75.

Елизабет, Н. Дж. Громада при церкві св. Петра і Павла (прикарпатська церква) на поклик О Комана в церкві зложила $20. Відділ 20 УЧХ в Елизабеті $13.

Менчестер, Н. Г. Збіркою занявся Ю. Датків, зібрав $5. Когоз, Н. Й., Союз Українок, від. УЧХ ч. 29, від. ОДВУ ч. 13 $25. Відділ Союзу Українок в Амгерсті, Масс., $15, відділ Союзу Українок у Бронксі $3, Православна громада в Ню Йорку, на 14 вул., $15. Збіркою занялись пані: Кравчук і Курчій.

Ню Гейвен, Конн. Від. 4. УЧХ занявся збіркою. Зложили по $1: Борецький, Шалаґан, Кісіль, Патинок, а по 50 ц.: Бурбела і Кулик.

Управа У.Ч.Х. ОДВУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. Річні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 76., відбудуться в неділю, 5. лютого в ґали церковній, 39 Мортон ул., зараз по Сл. Божій. Збори змінено з 29. січня на 5. лютого, бо на 29. січня буде Протестаційне Віче. Обовязком кожного члена явитися хоч раз у рік на річні збори, бо є багато важних справ до полагодження. Контрольна комісія буде здавати справоздання з цілого року, а опісля буде вибір нового уряду на 1939. рік. — Максим Сороколів, рек. секр.

Бон тон.

Рабінер оповідає Рабіновичеві про свою сварню з одним знайомим.

— А на закінчення то я йому сказав: „Так свині йдуть робити, пане К. Шановний пан є дурень, ґрандник і викидок від суспільність".

— Добре, але навіщо ти говорив йому ще й „шановний пан"?

— Що значить, нащо? Гречність нічого не коштує!

———o———

Не знайшли себе.

— Як то сталося, вуйку, що ти дотепер не оженився?

— Цілком звичайно: я шукав ідеальної жінки і вкінці знайшов її!

— Ну, і...?

— Але з того нічого не вийшло, бо вона шукала ідеального чоловіка!

ПОВІДОМЛЕННЯ

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В АСТОРІЇ Л. АЙ., УЛАШТОВУЄ

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 28. ТРАВНЯ (MAY 28, 1939)

В БЕЛВЕДЕР ПАРКУ СТОЦЬКОГО, В ЛОНҐ АЙЛЕНД,

23-50 — 94th STREET, JACKSON HEIGHTS, L. I.

І тому звертається з просьбою до всіх парохій, братств, товариств і горожанських клюбів, щоби не влаштовували ніяких забав на цей день, за що вже наперед щиро Вам дякуємо.

ЗАРЯД БР. СВ. О. НИКОЛАЯ, ВІД. 5. У. Н. СОЮЗУ, В АСТОРІЇ, Л. АЙ.

Остаємось з поважанням — **П. Барнич, секр.**

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! — ДОХІД НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ — ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

В НЕДІЛЮ, 29. СІЧНЯ (JANUARY 29, 1939)

ІДЕМО ВСІ, СТАРШІ І МОЛОДЬ, НА

ЗАБАВУ

ЯКУ ВЛАШТОВУЄ МОЛОДЕЧИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО ТОВАРИСТВА

в *Manhattan Plaza,*

66-68 EAST 4th ST., NEW YORK CITY.

На цю забаву, що її влаштовує молодь для придбання фондів на участь українців у світовій виставі, молодь запрошує увесь український загал з Ню Йорку й околиці. Старше громадянство повинно своєю численною участю причинитись до успіху цього підприємства.

Початок в 5. годині пополудні. — Вступ 65 центів.

Комітет.

ПРІВЮ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ

ПІД НАЗВОЮ

УКРАЇНСЬКА НІЧ - UKRAINIAN NIGHT

устроюють танцюристи світової вистави під проводом балєтмайстра Т. ОЛЬШАНСЬКОГО

в Manhattan Center, 34th Street & 8th Ave., New York City,

в четвер 26. січня 1939., 8. P. M. (Thursday, January 26., 1939)

Тікети в ціні **75 ц., 55 ц. і 35 ц.,** можна ще набути в день вистави при касі в **Manhattan Center.**

Ця вистава дає образ еволюції українських танків як заразом історію України від княжих часів до теперішних у Карпатській Україні. Участь беруть крім українських танцюристів також танцюристи-акробати з Радіо Сіті, Голивуд і Метрополітан Опера Гавз.

Хорові пісні виконають професійні співаки під батутою п. Миколи Карлаша.

Історія України в танках ділиться на 3 добі: Княжа, Козацька і Визвольна.

В княжій добі представляється двір і дружину князя Ігора підчас повороту з неволі, де крім тодішніх танків і гаївок почуємо сольо з „Ярославна" (арія з опери Рогніди) і „Слава Князеві" (хор Карлаша).

В козацькій добі виступлять з танками козаків на Січи, як герци, чумаки і т. п. „Руйнування Січи" сольо відспіває п. Карлаш, а в хорові пісні входять: „Закувала та сива зазуля", „Король-Гаївка" і „Цьвітка дрібная".

У „Визвольній добі" побачимо новий танок „Чотирокутник смерти" (танок скелетонів), котрий представляє визвольні змагання української армії: Т. Ольшанський як Січовик в боротьбі з чотирома смертями. Танки чабанів, гуцулів, народні танки і гаївки на вільній Карпатській Україні. Хорові пісні, крім народніх-теперішних, будуть іще відспівані: „Коби скорше з гір Карпатів" (слова і музика Лепкого) і „Звук Верховини". Пояснення в англійській мові дасть пані А. Ольшанська.

Музика гуцулів на сцені під проводом п. Сломи.

Орхестра на гали з N.B.C. під проводом Андрія Монціні.

Український загал буде мати перший раз нагоду за малу ціну вступу зобачити чудові танки і пісні професійних своїх і чужих артистів в прекрасних старинних і новітніх костюмах, котрі покажуть багатства української культури в приготуванні до Світової Вистави.

Інтересовані фільмові компанії зберуть цю виставу на "News Reel."

Запрошені визначніші урядники міста Ню Йорку будуть присутні, щоби побачити „Україну в Танках".

Небувала нагода! Тому всі приходіть!

———o———

Увага: Проситься всіх, що ще мають нерозпродані тікети, звернути їх найпізніше в середу ввечір до Студії Ольшанського, 16-58 Broadway, N. Y. City, коло 51. ул. Телефон: Columbus 5-9427.

(Часть доходу на поміч Карпатській Україні).

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄСЬ, ЩО УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАПОМОГОВЕ ТОВ. ДНІСТЕР, ВІД. 361. У.Н.С., влаштовує в літнім сезоні

ДВА ВЕЛИЧАВІ ПІКНІКИ

В ULMER ПАРКУ, В БРУКЛИНІ
від стації 25. Евені десять мінут ходу.
ПЕРШИЙ ПІКНІК ВІДБУДЕТЬСЯ 4. ЧЕРВНЯ,
А ДРУГИЙ 27. СЕРПНЯ 1939.

Тому проситься ввесь нюйорський загал прибути численно на наш пікнік, а нюйорські Товариства стриматись в згаданім дни від своїх підприємств.

Музика добірна, місце просторе, як на салі так і на площі, відкриті. Тому всі памятайте на цей день, де всі зможемо весело забавитись як одна родина. Тов. Дністер щиро запрашає на цей пікнік усе нюйорське громадянство.

ЗА УРЯД ТОВ.: Тео. Гулька, рек. секр.

УВАГА! ЙОНГСТАВН, ОГАЙО, Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ХОР „БАНДУРИСТ" ПРИ УКР. ПРАВ. ГРОМАДІ
під диригентурою і режісеркою о. С. Мусійчука
ставить на сцені перший раз в Йонґставні

„НАЗАР СТОДОЛЯ"

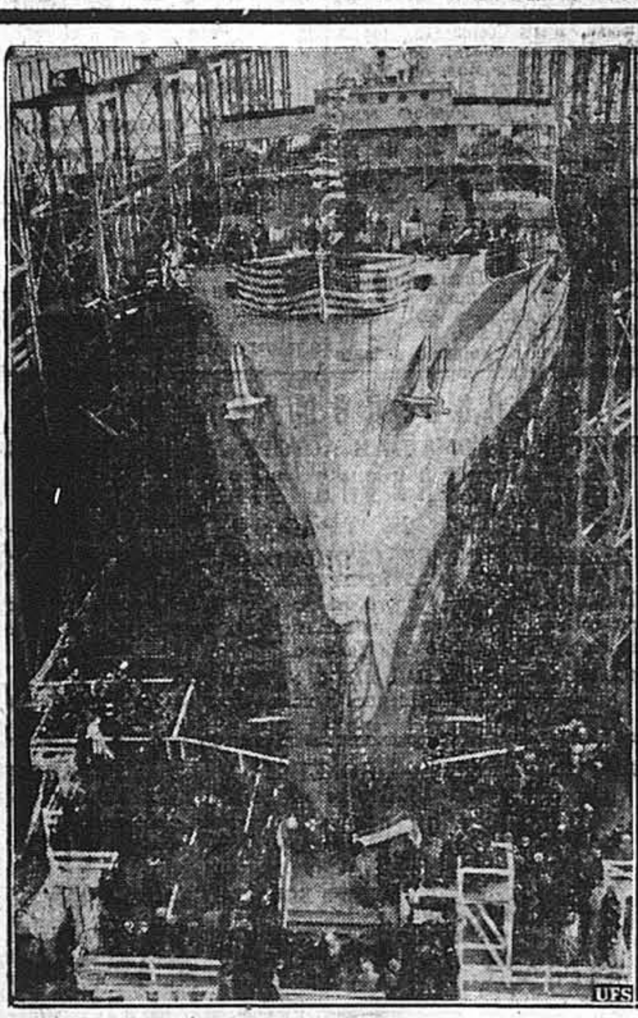
драма Шевченка в 3 діях
з ВЕЧОРНИЦЯМИ Ніщинського

ДВА ВЕЧОРІ:
В СУБОТУ, 28. СІЧНЯ (JAN. 28) І В НЕДІЛЮ (JAN. 29, 1939)
В УКР. САЛІ, РОССЕЛ І БЕЛЛВІСТА. — Поч. точно 7. вечір.

У суботу ставиться цю штуку спеціяльно для дітей. Тому, хто хоче прийти з дітьми, нехай приходить у суботу, бо в неділю діти не будуть допущені на салю, хіба при асисті родичів. Вступ: старші 30 ц., діти 10 і 15.

Шановне Громадянство! Тамтого року цей хор ставив „Гриця" з „Вечорницями" а цего року ці самі Вечорниці маєте нагоду почути і побачити в „Назарі Стодолі". Приходіть всі, а не пожалуєте.

В наступну неділю, 5. лютого, в цій самій салі Свято Ольги Басараб.

МОРСЬКІ ПЕРЕГОНИ.

Нафтовий корабель Симарон, один з наймодерніших кораблів світу, котрий вибудувала Морська Комісія Злучених Держав. Його спущено на воду в Честері, Па. Американська воєнна фльота, котра його закупила, думає збудувати для своєї воєнної фльоти таких кораблів 52.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

42 відділ при Союзовій і народній праці.

В неділю, 18. грудня 1938 р., відбулися в салі У. Н. Дому в Пасейку річні збори 42 від. У. Н. Союзу. Збори відкрив голова Василь Микитин закликом до повстання з місць, щоб тим ушанувати всіх тих членів відділу, що померли.

По прочитанні протоколу з минулих зборів і полагодженні деяких місцевих справ приступлено до вибору президії до перепровадження річних зборів, до котрої ввійшли: Онуфрій Зубар, голова; секретарі, Михайло Припхан і Степан Маїк. Голова Онуфрій Зубар, перебираючи урядування, подякував присутнім за вибір та попросив, щоб заховувалися спокійно підчас звітів урядників, а опісля він кожному уділить голос підчас дискусії.

Наступили звіти урядників. Голова Василь Микитин сказав, що в уряді відділу, як теж серед членства, за час його урядування панувала згода, спокій і співпраця. Те саме ствердив заступник голови, Филип Гулька. Рекордовий секретар, Василь Юсипчук, заявив, що вписував усі дискусії й ухвали точно до протоколу. Та сказав, що впродовж року відділ цікавився також загально громадським життям. Він брав участь у різних важніших зїздах, як Конгрес Націоналістів, наради Світової Виставі в Ню Йорку, наради Центрального Комітету міста Пасейк і околиці; брав участь у протестаційнім віче проти Польщі за винищування українських православних церков, участь у концерті п. Сокіл і п. Рудницького, з котрого дохід поверх двох соток долярів передано на Українську Лічницю у Львові, і т. д.

Обширний звіт здав фінансовий секретар, Петро Головачук. Він прочитав усі приходи й розходи за цілий рік і зазначив, що не звертаючи уваги на тяжкі часи, наш 42. відділ всетаки проявляв оживлену діяльність упродовж року, у висліді чого відділ збільшився на поверх десять членів, як також каса збільшилася на коло двісті долярів. Звіт фінансового секретаря члени вислухали з великим зацікавленням.

Касієр, Володимир Лелет, ствердив, що рахунки вповні годяться зо звітом фінансового секретаря, та прочитав, як каса просперувала кожного місяця.

Контрольна комісія — Михайло Білах, Максим Гуцалюк і Мирослав Микитин — здала звіт і ствердила, що в урядуванні і книжках знайшли все в повнім порядку.

Після того розвинулась оживлена дискусія над звітами, у висліді якої контрольна комісія поставила внесок уділити уступаючому урядові абсолюторію. Збори уділили абсолюторію через акламацію і висказали всім урядникам подяку за чесну працю.

Далі вивязалась дискусія над будучою працею у відділі. В дискусії забирали голос багато членів. Учасники дискусії говорили головно про те, як збільшити касу та як придбати якнайбільше членів до У. Н. Союзу, і т. д. Ухвалено влаштувати найменш одну імпрезу, баль, у біжучім році.

Хоч минулого року 42 відділ ухвалював нераз датки на ріжні добродійні цілі в Рідним Краю і тут в Америці, то знагоди річних зборів ухвалено знов одноголосно з відділової каси $25 на такі цілі: на Карпатську Україну $15, на українських інвалідів $5 і на українських політичних вязнів $5. А члени від себе жертвували по $1 на Карпатську Україну: О. Зубар, Д. Довганюк, Т. Мухин, С. Маїк, М. Федорів. А П. Капелюх жертвував $3 на інвалідів у Львові. Разом $33 вислано до „Обєднання" на призначені цілі.

Опісля приступлено до вибору уряду на рік 1939, до котрого ввійшли: голова Василь Юсипчук, заступник Михайло Ткач; фінансовий секретар Петро Головачук; рекордовий секретар Филип Гулька; касієр Володимир Лелет; контрольна комісія складається з роджені тут молоді: Михайло Білах, Максим Гуцалюк і Мирослав Микитин. Опікуни хорих: Пазина Юсипчук, Петро Кузбит і Михайло Гуцалюк. Тростіси: Петро Капелюх і Петро Никифорчин. Хоружні: Михайло Лукань і Мирослав Лелет.

По вичерпанні всіх справ голова річних зборів подякував присутним за участь.

Відспіванням національного гимну закінчено збори.

Петро Головачук, фін. секр.

ДО СТАРОГО КРАЮ

ідете скоро й приємно нашими популярними паровими кораблями:

BREMEN • EUROPA
COLUMBUS
NEW YORK • HAMBURG
HANSA • DEUTSCHLAND

Спеціяльні поїзди заїжджають здовж корабля „Бремен" і „Европа", в Бременгафені, та гарантують вигідну подорож до всіх головних міст у старому краю.

Також знамениті залізничі получення з Бремена й Гамбурґа.

Ми вам поможемо дістати гостинні й імміграційні візи для ваших європейських свояків.

Дайте своїм кревним в Европі відвідати вас в Америці.

Спеціяльні знижені прогулькові ціни для виїзду з Европи між 3. квітня а 23. квітня і між 26. червня а 23. липня, з правом побуту чотирьох тижнів в Америці.

Ближчих інформацій дасть вам місцевий агент або

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

НАВОДНЕННЯ ПОПРАВИЛО МІЛІОНИ АКРІВ ЗЕМЛІ НА ЗАХОДІ

Додатково будуть готові до вжитку 2,500,000 акрів сухої землі, на котрій поміститься від 750,000 до 800,000 людей.

Західню частину Злучених Держав донедавна звали деякі географи „великою пустинею Америки". Сухі та напів сухі околиці колись обнимали простір біля 700,000,000 акрів землі. Пересічно кожного року в тих околицях падають дощі, за мірилом від трьох до 20 цалів. Тому то тільки при помочі наводнювання можна мати користь з управи землі.

До цього часу біля 20,000,000 акрів землі наводнено заходом приватних, кооперативних, стейтових і федеральних проектів. Тепер, головно завдяки тому наводненню, у західніх стейтах живе двацять міліонів населення. Заряд федерального проекту наводнення сподівається знов наводнити додаткових 2,500,000 акрів вибраної сухої землі і тим постачити приміщення для додаткових 750,000 або 800,000 людей.

Державне заінтересування землею було започатковане конгресом у червні 1902 року. Від того часу заходами так званого Бюра Реклямації Злучених Держав збудовано 147 водних загат, а також каналів і водних проводів на 20,000 миль довжини. Збудовано теж величезні збірники води, на загальнім просторі поверх 45,000,000 акрів землі. На тринацятьох проєктах збудовано 24 силових заводів, де останнього року випродуковано енергії півтретя біліона годин кільоватів. Звиш 3,000,000 акрів землі, котрі ще перед кількома роками були пустинею, тепер віддано під управу тільки, завдяки цій конструктивній праці. З тих наводнених земель удержується приблизно 900,000 населення, а саме на фармах і в містечках, котрі повстали посеред фарм. Від 1906 року, коли повстали федеральні проекти наводнення, добуто там земельних продуктів вартости півтретя біліона долярів.

Створені праці федеральним урядом для наводнювання землі самі себе оплачують. На заведення існуючих проєктів витрачено приблизно $250,000,000, а приходів від населення за вживання води дотепер загально було звиш $115,000,000.

Хліборобство на наводнених землях має свої корисні і шкідливі сторони. Фармер наводненої землі звичайно невалежний вповні від погоди підчас управи ріллі і продукції земельних плодів. Його загальний збір з кожного акра виносить пересічно півтретя рази стільки, як пересічного хлібороба всеї нації. Одначе він мусить платити за саму воду, яку дістає на свою землю, та оплачувати інші кошти, звязані з наводненням. Зогляду на те він має додаткові видатки, котрі припадають від $2 до $5 на кожний управлюваний акер землі, що заставляє його до пильнішої праці та вживання якнайменшого обшару землі. Через ті додаткові видатки його чисті приходи майже рівняються доходам інших фармерів.

Фармерство на наводнених землях вимагає великих досвідів, якщо фармер має добути найкращі вислідй зо своєї фарми. Фактом є, що сухі землі в Америці можна поправити й управляти таксамо, як це бувало в часі найстаршої цивілізації в Єгипті, Китаю та в Індії. Тепер американські фармери виявляють подібні досвіди в сухих околицях Заходу.

Одного разу була досить сильна опозиція відносно наводнення земель на Заході, оперта на тім, що, мовляв, таке дальше поширення хліборобства може шкідливо відбитись на фармерах у східніх та осередніх частинах краю. Ці побоювання почасті зникли, коли фармерські секції на Заході стали купувати фабричні вироби з середньо-західних і східних стейтів, з чого повстав ринок збуту для поблизьких фармерів для достави своїх продуктів індустріяльним осередкам.

Федеральні інжиніри обчислили, що може показатись необхідним у будуччині наводнення більшого обшару сухої землі на Заході. Проєкт наводнення є тоді потрібний, коли виявиться, що наводнена земля принесе досить користей і зможе сплатити всі кошти конструкції впродовж сорок років.

ФЛІС.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОШУКУЮ старшу вдову або дівчину у віці 45 до 50 літ до заряду дому на малій фармі. Вавдівець — бездітний вдовець. Прошу зголоситися листовно на адресу:
LUC GOVAN,
Union Mills Rd. Broadalbin, N. Y.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ бучерня і гросерня. Бизнес вироблений. Продається, бо з причини смерти в родині нема кому далі вести бизнесу. Голоситися до: 9-22
HARRY SCHICK,
400 Pacific Ave. Jersey City, N. J.

Бруклинські і Нюйорські Національні Товариства, Позір!
ГАРНА І ПРОСТОРА САЛЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ДОМУ В БРУКЛИНІ
216-218 GRAND STREET
До винайму на ріжні оказії по приступній ціні.
Інтересовані зволять голоситися до завідателя між 5 і 10 годиною вечором кожного дня. 13,5,9

Д-р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці, як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

Мертвий сезон.

— Що називають лікарі мертвим сезоном?

— Час, коли всі жиють здорові.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (17)

Всі пасажири сиділи з запертим віддихом, як літак звернув ніс униз і почав стрімголов опускатись на землю. Збірники в літаку були сухі, тому Лявак не міг довше проволікати з осіданням. Та вони не знали, що є під ними: можливо, що ліси, а можливо, що горби. В однім і другім випадку це значило: катастрофа, а може й смерть.

Та втім Лявак радісно закричав: „Вода, вода, я бачу воду! Ми врятовані!" Справді під ними розтяглось мале озеро. Та воно вистарчало; щоб ціло опустити літака на нього. Опустивши літака, Лявак дав приказ усім висідати. Тарзан узяв у руки Маґру, Огабі старого Ґреґорія, а Лявак вийшов сам і в той спосіб вони пустились до берега.

Ставнувши ногою на землю, старий Ґреґорі почав усіх наглити, щоб не переривали дороги, а ішли далі в напрямку Бонги, щоб іще перехопити Тома. Інакше, він побоювався, Том готов спрятати Гелену так, що ніхто її не відшукає. Ґреґорі, а також дехто з товариства думали, що літак усетаки зробив великий шлях дороги в напрямку Бонги.

На це зо смутком завважив Лявак: „Панове, поправді вам скажу, що цілий час лету я старався вдержати літак у повітрі, маневруючи ним так, щоб виминати небезпечні вітри. Я цілком не старався придержуватись напрямку. Дуже можливо, що ми цілий час крутились у колі". „Це значить, ми згубили шлях", завважив пригноблено Ґреґорі.